

Nuorten ääni vahvemmin kuulumaan/ Mahdollinen aloiteoikeus

KPHVANUO 07.06.2023 § 32
2104/00.02.12/2023

Valmistelija osallisuus- ja asiakkuuspäällikkö Jussi Salminen

Keski-Pohjanmaalla on viisi vaikuttamistoimielintä. Ne ovat alueneuvottelukunta, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto, nuorisovaltuusto ja asiakasraati. Yhdelläkään näistä ei ole suoraa aloiteoikeutta aluevaltuustolle.

Toistaiseksi vain kahdella hyvinvointialueella nuorisovaltuustolla on suora aloiteoikeus aluevaltuustoon, mutta määrä tulee todennäköisesti kasvamaan tänä vuonna. Ensimmäisenä nuorisovaltuuston suora aloiteoikeus aluevaltuustolle myönnettiin Etelä-Pohjanmaalle viime vuoden lopulla. Alkuvuonna 2023 myös Kainuussa nuorisovaltuusto sai aloiteoikeuden, joka merkittiin hallintosääntöön. Esimerkiksi Kymenlaaksossa, Keski-Uudellamaalla ja Kanta-Hämeessä tavoitellaan myös suoraa aloiteoikeutta aluevaltuustoon.

Suora aloiteoikeus tarkoittaa siis sitä, että nuorisovaltuusto voi jättää aluevaltuutettujen tavoin aloitteita aluevaltuustolle, ja aloitteet käsitellään samassa järjestyksessä kuin valtuutettujen aloitteet. Kyseessä siis eri asia kuin hyvinvointialoite (tai kunnassa kuntalaisaloite). Esim. Etelä-Pohjanmaalla tämä on kirjattu hyvinvointialueen hallintosääntöön näin:

139 § Valtuutettujen aloitteet

Kokouskutsussa mainittujen asioiden käsittelyn jälkeen valtuustoryhmällä, valtuutetuilla ja nuorisovaltuuston edustajalla on oikeus tehdä kirjallisia aloitteita hyvinvointialueen toimintaa ja hallintoa koskeissa asioissa.

Keskeisiä hyötyjä suoralla aloiteoikeudella on se, että se lisää nuorisovaltuustojen tekemien aloitteiden näkyvyyttä sekä vuoropuhelua nuorisovaltuuston ja aluevaltuutettujen välillä sekä mahdollistaa nuorisovaltuustolle oikea-aikaisen vaikuttamisen. Kuntien nuorisovaltuustojen nuoret ovat kokeneet asiansa etenevän suoran aloiteoikeuden kautta tehokkaammin kuin perinteisen kuntalaisaloitteen kautta, sillä kuntalaisaloitteen käsittely voi kestää yli nuorisovaltuuston toimikausien. Suoran aloiteoikeuden ansiosta nuorisovaltuusto voi vaikuttaa nuorten itse tärkeänä pitämiin asioihin hyvinvointialuelain hengen mukaisesti. Perustelu aloiteoikeuden myöntämiselle olisi myös kannustaa nuoria vaikuttamaan aluevaltuuston kautta heille keskeisiin asioihin.

Koska hallintosäännössä ei ole tällä hetkellä kirjausta nuorisovaltuuston edustajan suorasta aloiteoikeudesta aluevaltuustossa, olisi tarkoituksenmukaista viedä, sinänsä erittäin

tärkeää asiaa, seuraavasti eteenpäin. Nuorisovaltuusto toimittaa idean aloitteeksi ryhmäpuheenjohtajistolle ja ryhmät käsittelevät aloite ideaa omissa ryhmissään. Tällöin kuka tahansa yksittäinen valtuutettu, ryhmä tai jopa koko valtuusto voisi olla viemässä eteenpäin aloitetta ja nuorisovaltuuston edustajat voisivat kyseisessä kokouksessa käyttää aiheesta puheenvuoron. Tällöin nuorisovaltuuston ääni tulisi paremmin kuulumaan, mutta ainakaan tässä vaiheessa ei tarvitsisi tehdä hallintosäätöön muutoksia.

Päätösesitys

Nuorisovaltuusto päättää

- 1) merkitä saadun informaation tiedokseen
- 2) olla tässä vaiheessa esittämättä suoraa aloiteoikeutta aluevaltuustolle
- 3) toimittaa ideat aloitteeksi ryhmäpuheenjohtajistolle, jolloin kuka tahansa valtuutettu tai ryhmä voi olla viemässä eteenpäin aloitetta ja nuorisovaltuuston edustajat voivat kyseisessä kokouksessa käyttää aiheesta puheenvuoron
- 4) tarvittaessa palata asiaan

Päätös

Hyväksyttiin päätösesitys.

Merkitään tiedoksi. Jäsen Siri Elfving poistui kokouksesta klo 17.25 §32 jälkeen.